

Pörtschach 24-25/10/1998

ΜΝΗΜΟΝΙΟ

Το Μέλλον της Ευρώπης:

Η ανάγκη για ένα Νέο Όραμα, μια Νέα Προοπτική
Ευρωπαϊκό Συμβούλιο

1. Η πορεία προς την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση έχει φθάσει χωρίς αμφιβολία σε κρίσιμο σταυροδρόμι. Από τη μια πλευρά μπορούμε δικαιολογημένα να είμαστε υπερήφανοι για τ' αξιόλογα επιτεύγματα των περασμένων ετών: Η δημιουργία της ενιαίας αγοράς, η θεαματική πρόοδος για τη θέσπιση του ενιαίου νομίματος και η ενίσχυση της διεθνούς εικόνας της Ένωσης μέσα από την διαμόρφωση της ΚΕΠΠΑ. Αποτέλεσμα όλων αυτών είναι ότι η Ε.Ε. αναδείχθηκε σε παράγοντα-κλειδί για τη σταθερότητα, τη δημοκρατία, την κοινωνική δικαιοσύνη και την ευημερία στην Ευρώπη. Ειδικότερα μετά τις σημαντικές αλλαγές που μετέβαλαν σε βάθος τον ευρωπαϊκό χάρτη. Ο αυξανόμενος αριθμός αιτήσεων για ένταξη στην Ε.Ε. το επιβεβαιώνει.

Η πρόκληση της διεύρυνσης αποτελεί ένα μέτρο για την επιτυχία της Ένωσης και συγχρόνως μια ιστορική ευκαιρία για την οικοδόμηση ενός νέου ευρωπαϊκού αρχιτεκτονήματος ικανού να κατευθύνει τις

δυνάμεις της αλλαγής σε όφελος όλων. Αυτή είναι η πρόκληση και η ευθύνη για όλους μας. Η οικονομική αναταραχή που κλόνισε την παγκόσμια οικονομία, από τον προηγούμενο ήδη χρόνο και έχει επεκταθεί σε πολλά μέρη του κόσμου, συμπεριλαμβανομένης και της Ρωσίας, υπογραμμίζει την ανάγκη επιτάχυνσης της διαδικασίας διεύρυνσης με την Κύπρο και τις άλλες χώρες της Ανατολικής Ευρώπης. Η πολιτική λογική της διεύρυνσης θα μπορούσε να ξεπεράσει τα οικονομικά προβλήματα και τις δυσκολίες που εμποδίζουν την πρόοδο στην πορεία των διαπραγματεύσεων.

2. Πρέπει όμως ν' αναγνωρίσουμε ότι όλα αυτά τα αξιόλογα επιτεύγματα, φθείρονται από τη συνεχιζόμενη ύπαρξη στην Ένωση σοβαρών κοινωνικών, οικονομικών, πολιτικών και περιβαλλοντικών προβλημάτων. Αναφέρομαι στα απαράδεκτα και επίμονα υψηλά επίπεδα ανεργίας, κοινωνικής στέρησης και αποκλεισμού, οικολογικής απαξίωσης, εγκληματικότητας, καθώς και στη φανερή αποτυχία της Ένωσης να παίξει μέσω της ΚΕΠΠΑ, ένα περισσότερο δραστήριο ρόλο στην πρόληψη και καταστολή των κρίσεων και των συγκρούσεων.

Αποτέλεσμα όλων αυτών είναι να πάσχει σοβαρά η νομιμοποίηση της Ένωσης, καθώς ένας μεγάλος ο αριθμός απλών ευρωπαίων πολιτών, νιώθουν απογοητευμένοι από τους ευρωπαϊκούς θεσμούς και τις πολιτικές της.

Να επιταχύνουμε την Πολιτική Ενοποίηση της Ένωσης

3. Με αυτό το έργο πίσω μας αλλά και αντιμέτωποι με όλα αυτά τα προβλήματα και τις προκλήσεις, δίνουμε την εντύπωση ότι μας εξαντλήθηκαν οι ιδέες, το όραμα, το κίνητρο για να ξαναζωντανέψουμε το “Ευρωπαϊκό Σχέδιο” και να κινητοποιήσουμε

τους λαούς μας. Πρέπει ν' αναρωτηθούμε: "Ποιο μέλλον οραματιζόμαστε για την Ευρώπη στις παραμονές του 21ου αιώνα;" Οφείλουμε γι' αυτό να επαναφέρουμε σε πρώτη προτεραιότητα την πολιτική και να περιλάβουμε την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση σ' ένα ευρύτερο σχέδιο για την Ευρωπαϊκή Πολιτική Ένωση. Πρέπει να προχωρήσουμε πέρα από τα οικονομικά και την ΟΝΕ. Πρέπει να αναπτύξουμε μια ολοκληρωμένη και συνεκτική στρατηγική για τη μελλοντική εξέλιξη της Ευρώπης. Μια στρατηγική που θα καθρεφτίζει το στόχο μας για Ευρώπη ανοικτή, δημοκρατική, κοινωνική, κοντά στους πολίτες της. Μια Ευρώπη με υψηλό επίπεδο κοινωνικής συνοχής, αλλά και ικανή να συμβάλει δραστήρια στο χειρισμό κρίσεων στο διεθνές σύστημα. Τελικός μας στόχος θα πρέπει να είναι ο μετασχηματισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε Πολιτική Ένωση με αποτελεσματική διοίκηση, δημοκρατικά νομιμοποιημένη και ικανή ν' ανταποκριθεί στις ανάγκες και τις φιλοδοξίες της ευρωπαϊκής κοινωνίας. Για τον στόχο αυτό πρέπει να επιταχύνουμε τις προσπάθειές μας.

4. Σ' αυτό το πλαίσιο πρέπει να εντάξουμε και να καθορίσουμε τη νέα πολιτική agenda με την οποία θα ασχοληθούμε. Να διασφαλίσουμε τους απαραίτητους για την Ένωση οικονομικούς πόρους. Να αποφασίσουμε για τον ρόλο των θεσμών και την επίδρασή τους στην κυριαρχία του Κράτους - Έθνους.

Συγκεκριμένα:

Να ενισχύσουμε την Ευρωπαϊκή Κοινωνία των Πολιτών

5. Πιστεύω ότι το πολιτικό μας σχέδιο πρέπει να ξεκινήσει από την αναγνώριση της ανάγκης διαμόρφωσης γνήσιας ευρωπαϊκής κοινωνίας των πολιτών με έντονη την αίσθηση της δικής της ταυτότητας και συλλογική συνείδηση, ενώ συγχρόνως θα

διασφαλίζουμε τις διαφορετικές πολιτιστικές μας ταυτότητες. Χρειαζόμαστε τη δημιουργία ενός “Ευρωπαϊκού Δήμου” ως θεμέλιο του οικοδομήματός μας. Από αυτή την άποψη οφείλουμε να επανεξετάσουμε την πολιτική agenda της Ε.Ε. εξακριβώνοντας κατά πόσον αυτή αντιστοιχεί στις πραγματικές ανάγκες του ευρωπαϊκού δημόσιου συμφέροντος και της κοινωνίας.

Πρέπει να αναδιαμορφώσουμε τις προτεραιότητές μας με τέτοιο τρόπο, ώστε να ενισχύσουμε σημαντικά το κοινωνικό περιεχόμενο και την κοινωνική διάσταση των πολιτικών μας με δράσεις που θα αφορούν άμεσα τα προβλήματα που ταλαιπωρούν τους ευρωπαϊούς πολίτες. Έχουμε ανάγκη από την οικοδόμηση στην Ένωση νέων σχημάτων κοινωνικής αλληλεγγύης, που θα μπορούσαν να βοηθήσουν στη διαφύλαξη του “Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Μοντέλου” και παράλληλα να το προσαρμόσουν στις νέες συνθήκες. Έχουμε ανάγκη από αποτελεσματικές και συνεκτικές πολιτικές για την καταπολέμηση της ανεργίας, του εγκλήματος, την ενίσχυση της κοινωνικής και οικονομικής συνοχής, την προώθηση “της κοινωνίας της γνώσης” της παιδείας, του περιβάλλοντος, της νέας γενιάς, του πολιτισμού. Έχουμε ανάγκη από “πολιτικές για τους πολίτες”.

Αυτές είναι οι πολιτικές που ζητούν οι ευρωπαίοι πολίτες σαν ένα αληθινό συμπλήρωμα στην ΟΝΕ. Από αυτή την άποψη το μέγεθος των οικονομικών πόρων που παραχωρείται στην Ένωση θα 'πρεπε να επαρκεί για την υλοποίηση των στόχων της. Σε μια Ένωση όπου υπάρχει αλληλεγγύη, έννοιες όπως “επιστροφές” και “καθαρά ισοζύγια” δεν έχουν θέση.

Να Φέρουμε την Ένωση πιο κοντά στους λαούς της Ευρώπης

6. Μια αναθεωρημένη πολιτική agenda, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές που σας περιέγραψα, θα συμβάλλει ουσιαστικά στο να φέρει την Ε.Ε. πιο κοντά στους λαούς της. Οι ευρωπαϊκοί λαοί θα αισθανθούν τη χειροπιαστή, θετική επίδραση της Ένωσης στην καθημερινή ζωή τους. Αυτό νομίζω, είναι το κλειδί, για να πλησιάσει τον ευρωπαϊκό πολίτη και να ξανακερδίσει την πλήρη υποστήριξή του στη διαδικασία της ενοποίησης. Αντίθετα μια “διαδικαστική, θεσμική προσέγγιση” δεν θα αρκούσε να κάνει την Ε.Ε. τόσο σημαντική για τον πολίτη, όσο μπορεί πραγματικά να είναι.

7. Ωστόσο εκτός από αυτή την “πολιτική προσέγγιση” πρέπει να ανακαλύψουμε νέους διαύλους επικοινωνίας, τεχνικές και στρατηγικές. Η ενίσχυση του δημοκρατικού χαρακτήρα των θεσμών και των διαδικασιών, ενισχύοντας π.χ. το ρόλο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της Επιτροπής Περιφερειών κλπ. μπορεί ν’ αποδειχθεί πολύ σημαντική. Το άνοιγμα και η διαφάνεια ως συστατικά συνολικής προσέγγισης για την ενίσχυση του δημοκρατικού χαρακτήρα της Ένωσης μπορούν να συμβάλουν. Παράλληλα όμως μπορούμε να διερευνήσουμε νέες τεχνικές, χρησιμοποιώντας όλα τα σύγχρονα μέσα επικοινωνίας (Internet κλπ.). Πρέπει ακόμη να εξετάσουμε ιδέες για την αποκέντρωση ορισμένων φορέων ή δραστηριοτήτων της Ένωσης, καθώς και τη συστηματικότερη εμπλοκή των Εθνικών Κοινοβουλίων και άλλων κοινωνικών ομάδων στη διαδικασία της ενοποίησης.

Σε σχέση μ’ αυτό είναι επιτακτική η ανάγκη για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να πλησιάσει τα εθνικά πολιτικά συστήματα. Να ενισχύσουμε τον ρόλο της και την ευθύνη της. Συγχρόνως μπορούμε να εξετάσουμε τις εξουσίες και το ρόλο ενός Ευρωπαϊκού Επιτρόπου για τον πολίτη και να καλέσουμε την Επιτροπή να αναθέσει σε πρόσωπο κύρους την ευθύνη παρακολούθησης όλων των θεσμών

σεβασμού ανθρώπινων, κοινωνικών και πολιτικών δικαιωμάτων μέσα κι έξω από την Ένωση.

Όσον αφορά την επικουρικότητα, ας σημειωθεί ότι αυτή η αρχή, πρέπει να αντιμετωπισθεί σαν ένα εποικοδομητικό στοιχείο που στηρίζει τη δημοκρατία, δεν ανατρέπει το πρόταγμά μας για “ανάπτυξη με κοινωνική συνοχή” και επιτρέπει στην Ένωση να προωθήσει τους στόχους της.

Μια Ένωση που ανταποκρίνεται στην ευρωπαϊκή κοινωνία

8. Η ανταπόκριση της Ένωσης απέναντι στην κοινή γνώμη και την κοινωνία μπορεί να γίνει η κεντρική κατευθυντήρια αρχή για τη δράση μας και τη μελλοντική εξέλιξη της Ένωσης. Χρειάζεται να γίνει προσιτή η διαδικασία ενοποίησης στους πολίτες και να δημιουργηθούν οι συνθήκες για την ενεργό συμμετοχή τους σ' αυτή. Οι άμεσες εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο είναι μόνο ένα μέσον αν και πολύ σημαντικό. Οι άμεσες εκλογές και γι' άλλες ανώτερες θέσεις στην Ένωση θα μπορούσε ν' αποτελέσει ακόμη ένα. Η αναβάθμιση φορέων όπως ο Περιβαλλοντικός Οργανισμός, που χειρίζεται ζωτικής σημασίας θέματα για τον πολίτη, έχει ιδιαίτερη σημασία. Θα μπορούσαμε ακόμη να σκεφτούμε την εγκαθίδρυση ενός Ευρωπαϊκού Πολιτιστικού Οργανισμού με έργο την στήριξη της πολυπολιτισμικότητας στην Ευρώπη, την διακίνηση του έργου των δημιουργών.

Να Καταπολεμήσουμε την Ανεργία

9. Θέλω για μια ακόμη φορά να τονίσω ότι όσο σημαντικά και αν είναι αυτά τα βήματα δεν θα μπορούσαν να βοηθήσουν στην προσπάθεια μας για την ενίσχυση της νομιμοποίησης της Ένωσης και την

ανανέωση της λαϊκής υποστήριξης, εάν δεν καταφέρουμε να αντιμετωπίσουμε το κρίσιμο πρόβλημα της ανεργίας και της κοινωνικής περιθωριοποίησης. Πιστεύω ότι και οι πολιτικές και οι οικονομικές συνθήκες είναι τώρα ευνοϊκές για την προώθηση μιας νέας πρωτοβουλίας και την εφαρμογή μιας αποτελεσματικότερης στρατηγικής για την απασχόληση, προσαρμοσμένης στους νέους όρους και απαιτήσεις, διασφαλίζοντας παράλληλα τη βιωσιμότητα του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Μοντέλου σε νέες βάσεις. Με αφετηρία τους νέους όρους της Συνθήκης του Άμστερνταμ και τη σχετική προσέγγιση που ήδη έχει συμφωνηθεί, μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε τόσο τις ιδέες και τις προτάσεις που περιέχονται στη Λευκή Βίβλο του 1993, όσο και άλλα εργαλεία για μια συντονισμένη επίθεση εναντίον της ανεργίας. Βασικός μας στόχος θα έπρεπε να είναι η επιστροφή στην αρχή της “πλήρους απασχόλησης” στο δυνατό βαθμό. Απαραίτητη προϋπόθεση γι’ αυτό παραμένει η συνολική προσαρμογή της ευρωπαϊκής οικονομίας.

Ευρωπαϊκή Εξωτερική Πολιτική και Άμυνα

10. Η αναταραχή στην παγκόσμια οικονομία, η αστάθεια και η αβεβαιότητα στην περιφέρεια της Ευρώπης κάνει ακόμη πιο επιτακτική την ανάγκη ν’ αναπτυχθεί η ικανότητα της Ένωσης για αποτελεσματική δράση στο διεθνές σύστημα.

α) Η Ένωση οφείλει να αναπτύξει ακόμη περισσότερο την Κοινή Εξωτερική Πολιτική της και την Πολιτική Ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ) και να μετασχηματισθεί σ’ ένα γνήσιο οργανισμό ασφάλειας, ικανό να προστατεύσει την ευρωπαϊκή ασφάλεια, τη σταθερότητα, να προλάβει, αλλά και να διαχειρισθεί κρίσεις. Μέσα σ’ αυτό το πλαίσιο θεωρούμε ότι θα έπρεπε να επανεξετάσουμε τις σχέσεις της Ένωσης με τη ΔΕΕ και το ΝΑΤΟ. Αλλά ότι και αν

αποφασίσουμε ένα πράγμα πρέπει να είναι απόλυτα ξεκάθαρο: η Ένωση θα είναι ημιτελής, ανολοκλήρωτη, εάν δεν αποκτήσει πραγματικές δυνατότητες στην εξωτερική πολιτική και στην πολιτική άμυνας/ασφάλειας. Σε μεγάλες περιφέρειες η ειρήνη εξακολουθεί να είναι ισοδύναμο, αν όχι πιο σημαντικό αγαθό από την απασχόληση.

β) Επιπλέον πρέπει να δούμε το ρόλο της Ένωσης στην διαχείριση της παγκόσμιας οικονομίας, ειδικότερα μετά τη δημιουργία του ευρώ. Η Ε.Ε. πρέπει να εξελιχθεί σε ηγετικό παράγοντα στη διαχείριση της παγκόσμιας οικονομίας και να βοηθήσει στη δημιουργία ενός νέου ρυθμιστικού καθεστώτος, ενός συστήματος διακυβέρνησής της.

Προσπάθησα να εξηγήσω ορισμένα στοιχεία για την ανάπτυξη μιας νέας πολιτικής και προοπτικής, για την πρόοδο της ευρωπαϊκής ενοποίησης, πέρα από το στάδιο της οικονομικής ενοποίησης, για την εξέλιξη της Ένωσης σε Πολιτική Ένωση. Θα πρέπει γι'αυτό να εξετάσουμε τη σημασία της εκπόνησης ενός συντάγματος που θα προβλέπει σαφή κατανομή αρμοδιοτήτων και εξουσιών και θα συμβάλλει στην ενίσχυση της αξιοπιστίας της Ένωσης. Μιας Ένωσης βασισμένης σε ισχυρούς και αποκεντρωμένους θεσμούς, δημοκρατικά νομιμοποιημένης, με μεγάλο βαθμό ευαισθησίας και ανταπόκρισης στις ανάγκες και τις ανησυχίες των ευρωπαίων, με πολιτική και εργαλεία που θα αντιμετωπίσουν τα κοινωνικά προβλήματα και τις εξωτερικές απειλές, τους κινδύνους και τις προκλήσεις.